

Рецензия

за процедура по конкурс за академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 1.
Педагогически науки, професионално направление 1.2. Теория на възпитанието и дидактика /Начална училищна педагогика/, обявен в ДВ от 22.03.2016 г., бр. за нуждите на Тракийски Университет Стара Загора, Педагогически факултет, катедра Предучилищна и начална училищна педагогика

Рецензент: проф.днн Яна Рашева-Мерджанова, СУ „Свети Климент Охридски“, ФП, катедра Дидацтика

Конкурсна процедура: конкурсът е обявен върху 175 лекционни часа и 245 часа упражнения в професионалното направление. 50 часа са по задължителна дисциплини – „Педагогика на взаимодействието дете – среда“ и „Начална училищна педагогика“. Преподавателската дейност е гарантирана в основни педагогически специалности на бакалавърско равнище, редовна и задочна форма на обучение, и в пълноценна заетост на заявения щат. Етапите и решенията на отговорните звена по процедурата са реализирани според изискванията на Закона, вътрешноуниверситетския правилник и нормите на академичната етика.

Представяне на кандидатите

В конкурса участва **един кандидат** – д-р Румяна Неминска. Завършила специалност Предучилищна педагогика през 1987 г. в ИДНУ „Надежда Крупская“ София, след което последователно бакалавърско и магистърско равнище в Софийския университет. Докторската ѝ дисертация, защитена през 2013 година, е на тема „Образование за междурелигиозна толерантност 1-4 клас“. Професионалният път на кандидатката е посветен на културното формиране на личността: като учител /предучилищна и начална училищна степен/, като редактор Начално образование към издателство Просвета, а от 2014-та година и към днешна дата – като преподавател в Тракийския университет и лектор-обучител към РААБЕ /от 2013-та насам/. Интересите на Неминска, определени от самата нея, са на кръстопътя между терена на началното образование и гражданско-религиозното и културно формиране на децата, но и на интердисциплинарното обучение и иновациите чрез мултипоинт технологии, медийното и симулационно базираното обучение. Прегледът на научната продукция на Румяна Неминска потвърждава това разнообразно предметно изследователско поле и в него се търси достатъчно изявена авторска характерология, приносни моменти и перспективи.

Оценка на научната продукция – в конкурса са представени за рецензиране 4 монографии, 17 научни статии, 1 доклад от форум, 2 учебни помагала – по математика за 1 клас и по религия за 4 клас, 1 книга за учителя по обучението по религия – 4 клас /в уточнено и декларирано съавторство/ - общо 25 публикации след придобиване на образователната и научна степен доктор. В количествено отношение продукцията на Неминска е достатъчна, особено като се има пред вид, че от защитата до кандидатстването за академична длъжност има само 3 години.

При преценка на творчеството /за хуманитарното и социалното познание/ в история и философия на науката съществува едно принципно правило като тест за кохерентност и автентичност на автора – дали той самият съответства на изповядваните парадигми, дали неговата дейност и творчество са живо въплъщение-доказателство за жизнеността и реалността на неговите твърдения. **Прилагам този подход и този водещ принцип при анализ и оценка на продукцията на Румяна Неминска в търсене на водещите ѝ авторски отлики освен на познавателно, и на аксиологическо и интердисциплинарно равнище.**

Две от монографиите /Аксиомата толерантност 2014 и Образователни технологии в аксиологическото познание 2015/ могат да се разглеждат като допълващи

се части на едно цяло – проблемът за формиране на междурелигиозна и междукултурна толерантност на аксиологическо равнище и в двата му плана – теоретико-познавателен и технологично-приложен. Направен е опит за обосновка на „понятие „парадигма на толерантността“, чрез което да се дефинира съвременното интердисциплинно познание. Направен е опит и да се „приложи“ това понятие при интерпретиране и технологизиране на методическо равнище на обучението по религия, съдържателно разположено в три основни световни религии /юдаизъм, ислам, християнство/ и личностно преведено като „морално-ценностна грамотност на учениците“. Третият основен сегмент в двете монографии е транслирането на тези педагогически възгледи в подготовката на бъдещите учители и технологизирането на методическите варианти в дидактически матрици за студентите. Според мен **втората книга „Образователни технологии в аксиологическото познание“, е учебно помагало, а не монография.**

В монографията *Интердисциплинарното обучение 2015* специално внимание се отделя на научно-теоретичното уточняване на понятия (названия на интердисциплинарни модели), тяхното йерархизиране и съотнасяне към цел и етап на обучение. В монографичния труд е описан „триформатен интерактивен инструмент за провеждане на научно изследване със студенти“ – бъдещи учители. Състои се от: тристъпков интерактивен въпросник; учебно-приложна задача за интегриране на ИКТ в учебната дейност; дидактически казус в аксиологията на гражданското образование. Описана е технологията за прилагане на интерактивния въпросник. Целта на изследователската част е проучване нивото на умения и нагласи на студентите-педагози за постигане на нов клас интердисциплинарни компетентности.

Симулационно базирано педагогическо обучение 2015 е насочено към технологично обезпечаване на „развиване на първоначален педагогически опит без последствия от фактологически и методически грешки“. Изведени са основни принципи и е очертан педагогическият дизайн. Очертават се четири нива на наблюдаеми компетентности: *себерефлексивно ниво, колаборативно ниво, дискурсивно ниво, ментално ниво*. Представят се примерни обучителни материали в три основни части: теоретична част (за самоподготовка); упражнителна част (за себереализация); симулационен казус (за трансфериране на дейности и умения); въпросник за самооценка/оценъчна карта (саморефлексия).

Прави впечатление **едновременната разпределеност** на усилията на автора да обговаря и уточнява възгледите си на теоретико-педагогическо равнище, на технологично равнище, на технико-инструментално равнище, и да ги адресира, адаптирайки и операционализирайки ги, веднъж към учители, и втори път, към бъдещите такива – т.e. в процеса на академичното образование. Този изграден и потвърждаващ се облик на автора и в четирите основни книги показва наличие на специфичното и трудно постижимо **разпределено самосъзнание на един съвременен изследовател като длъжност, отговорност и реална ангажираност за публиките, които са непосредствени потребители на научното педагогическо познание – децата, учителите, бъдещите такива, и за мен е пъrvата характерологична**

принципна отлика на личностния профил на кандидата за хабилитиране /на аксиологическо равнище/. За това свидетелстват и двете учебни помагала и Книгата за учителя в обучението по религия, които съдържат структурираните и оформени дидактически технологии.

Седем от представените научни статии и докладът от научен форум са на чужд език, а всички те са части и конкретизират, както и разпространяват възгледите и основните идеи на автора, представени в монографиите.

Преподавателска, обучително-консултантска и научно-изследователска дейност: актуалната преподавателска заетост на кандидата е по шифъра на обявения конкурс. От 2013-та година насам Румяна Неминска е консултант-обучител и лектор в РААБЕ и представя пълноценни обучителни програми в модул мотивационно обучение. Кандидатът представя участия в 8 научно-изследователски проекта след 2010 година в различно качество и на различни равнища. Тя е и експерт в не малко от тях. Свидетелство за признатото и оценено участие и партниране на кандидатката на различни институции, за преподавателската ѝ дейност като учител, са множеството награди и сертификати, които представя в конкурса. Неминска е два пъти учител на годината – 2010 и 2012 година. В документацията има данни за 3 цитирания и 2 позовавания.

Съчетаването на практическия опит, на вдъхновението и професионалния плам към и в българското училище, от една страна, и от друга – изследователската вглъбеност и усилията за проникновение в абстрактите и основанията на педагогическата/образователната бурна повърхност: за мен това е друга основна характерологична специфика на кандидатката в настоящия конкурс и второто значимо принципно аксиологическо основание за положителна оценка на цялостния ѝ професионален облик.

Научни приноси: Споделям смислово формулираните от кандидата приноси, но за мен в концентриран вид се състоят в следното:

1. Обосноваване на парадигмата „толерантност“ като образователна парадигма с дълбинни гносеологически, философско-педагогически, теоретически основания, и нейният превод/операционализиране до „функционално-етична грамотност“ на учениците в начална училищна възраст.

2. Развитие на идеите за интердисциплинарно обучение 1-4 клас и на симулационно базирано обучение в подготовката на бъдещи учители за формиране на педагогически умения за интердисциплинарно обучение /понятиен апарат, методически дизайн, инструменти/.

3. Разграничение между интердисциплинарни и мултидисциплинарни методи на обучение.

4. Разработени технологични матрици за ценностно-рефлексивно познание и за симулационно базирано обучение в педагогическото академично образование.

Аксиологическо обобщение на приносния характер в творческо-профессионалната дейност на кандидатката: *търво, доказано равноценностно отношение* към различните публики – адресати на научното педагогическо творчество /продукцията и дейността са балансирано посветени и адаптирани и за деца, и за учители, и за студенти/; *второ, доказано равноценностно и балансирано насочване на изследователски усилия* в широкия диапазон от философско-теоретическото обосноваване през методическия цялостен дизайн до инструменталната технологизация.

По този начин Румяна Неминска е на пътя на активно, съзнателно, авторегулативно и саморефлексивно изграждане и търсене на личен преподавателски, академичен, изследователски облик и стил, което пък е гаранцията за устойчивост и посвещаване през следващите десетилетия на педагогическото поприще.

Разбира се, **тъкмо в тази балансираност**, в това жонглиране, в това „танцуране“ по Ницше между дълбочината и повърхността, между училищната практика днес и прогнозното вероятностно бъдеще, между малкото дете и зрелия експерт, тъкмо автентичността и опитът да си верен на този аксиологически по рода си принцип на обхватност и зачитане на всички равнища не реализация на една парадигма, **се крият и трудностите** в коректното понятийно и терминологично уточняване; рисковете на неточни стратегически прогнози; капаните на увлеченията и пристрастията; сложността на разпределение на вниманието; изтощението да поддържа на ниво такава висока многостранна интердисциплинна експертиза. Неизбежно е допускането на отклонения. *Надеждно е, когато авторът е отворен, има самосъзнание за това и е готов да променя, коригира, самоотрицава и девалвира, и в следващия момент да продължава частта от започнатото, която времето е отсяло като градивна. Смятам, че през последните години продукцията на кандидатката защитава подобна перспектива.*

Критични бележки и въпроси

1. Мисля, че се наблюдава смесване между понятието „научна парадигма“ в методологическия му естествен контекст в процеса на развитие на научното познание /философия на науката и епистемология/ и педагогизирания му вариант в частно научното познание като „образователна парадигма“. Още повече като парадигма по отношение развитието на личността, какъвто превод прави авторката. В бъдеще авторът може да задълбочи и прецизира формулировки и твърдения в тази област – „парадигмата за толерантността“ като научна парадигма не е нова, напротив – тя е същностен атрибут на философското познание и е отдавна описана и призната, а в контекста на методология на частно научното познание – обоснована от Пол Файерабенд средата на миналия век. Като образователна парадигма „толерантността“ вече има друга история.

2. В бъдеще препоръчвам на автора да търси и произвежда кратки научни жанрове /научни статии/ в самостоятелни и различни научни проблеми, за да представляват и те сами по себе си ценен научен спектър, а не само превеждане на вече публикувани и събрани в книгите части.

3. Освен бележките, имам едно комплексно питане в няколко подпункта, свързано с концептуализирането от авторката на собственото си изследователско и професионално кредо /или парадигма/:

а/ според авторката, интердисциплинарното обучение, симулационно базираното, аксиологическите им равнища – водят ли към едно интегриране и на частните предметни методики в търсене на базови общи подходи и интегрирани методи на обучение?

б/ какво е отношението на парадигмата за симулационното обучение към моделирането в обучението и къде в трудовете авторката демонстрира или изследва тази взаимовръзка? /тъй като моделиране и симулиране са две страни на една монета/

в/ какви са изискванията на тези типове обучения към трансформациите в учебната среда?

г/ „религиозно-етичната грамотност“, в комплекс с толерантността, към кой тип компетентности на личността се отнасят, според авторката – към ключовите, към трансверсалните, към предметно-познавателните? Или нещо друго?

д/ щом разграничаваме интердисциплинарни и мултидисциплинарни методи, предполага ли се, че могат да се обособят и плуридисциплинарни, което е наложително при приложения признак за логическо класифициране?

е/ как се съвместява парадигмата за симулационно базираното обучение /с изведената му основна отлика на защитено преживяване/ с парадигмата /също съвременна и поддържана/ за обучението чрез преживяване с точно обратния принцип – за т.нар. автентично обучение чрез личен опит?

ж/ в какви изследователски посоки са намеренията на кандидатката – към задълбочаване и прецизиране на подхванатите теми, или към разработване на нови проблемни области?

Комплексният въпрос предполага взаимносвързан структуриран отговор с обща ориентация и методологическо обговаряне на смысли и позиции, а не на анализи и конкретики.

Заключение: Достойна кандидатура, желан колега, ценен специалист, перспективен изследовател, безкористен професионалист – такъв типаж в лицето на преподавател д-р Румяна Неминска удовлетворява нивата на изисквания за академично израстване. Показателен за мен е фактът, че в педагогическия факултет на Тракийския университет Румяна Неминска е намерила среда и терен за внедряване на повечето от научните си идеи и подходи, защото предоставените й академични преподавателски среди развиват и съответстват на нейните изследователски търсения. Нейната кандидатура е вече предварително проверена. Като такъв пък, Тракийският университет и факултетът по педагогика в него, а в частност катедра Предучилищна и начална училищна педагогика, се превръщат в меценати и поддръжници на новаторството и търсенията в педагогическото пространство. Ето защо, на основание и на законността на осъществената процедура, предлагам да се реши въвеждането в академична длъжност „доцент“ на доктор Румяна Неминска по професионално направление 1.2. Теория на възпитанието и дидактика /Начална училищна педагогика/. То действително отговаря на нуждите на Педагогически факултет на Тракийския университет Стара Загора.

28.07.2016 г
София

Рецензент:
/проф.дипн Яна Рашева-Мерджанова/